

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΥ Μ' ΑΡΕΣΕΙ

MARGARITHI I.

40 Δημοτικό Σχολείο Αθηνών, Δ/νση Α/θμιας Εκπ/σης Α' Αθηνών
e-mail: mail@40dim-athin.att.sch.gr

ΕΚΤΕΝΗΣ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σχολείο στο ξεκίνημα του προγράμματος, «**Το σχολείο που μ' αρέσει**», τη σχολική χρονιά, 2002- 2003, ήταν άχρωμο και εξαιρετικά επιβαρημένο από την καθημερινή χρήση. Η αυλή ήταν ασφαλτοστρωμένη και τριγύρω υπήρχαν παρτέρια ξερά με ελάχιστα καχεκτικά δένδρα. Ολόκληρο το πρόγραμμα **βασίστηκε στη συμμετοχή των παιδιών, τόσο στο σχεδιασμό, όσο και στην υλοποίησή του**. Μετά από συζήτηση αποφασίστηκε να αρχίσουν βάζοντας χρώματα στο κτίριο του σχολείου. Τον Οκτώβριο του 2003 τα παιδιά αποφάσισαν να ασχοληθούν και με τον περιβάλλοντα χώρο. Με τη βοήθεια του Δήμου της Αθήνας **τα στενά παρτέρια πλάτυναν , χτίστηκαν πέτρινα καθιστικά, φυτεύτηκαν φοίνικες, αναρριχώμενα φυτά...** Τον Οκτώβριο του 2004 κάθε τάξη υιοθέτησε ένα παρτέρι και φύτεψε λουλούδια. Φυτέψανε αρωματικά φυτά κοντά στα κάγκελα του δρόμου. Δημιούργησαν ένα λαχανόκηπο στη μικρή ταράτσα. Μεταμόρφωσαν τα κάγκελα σε στηρίγματα για τις φασολιές, τις αγγουριές, τις κολοκυθιές. Μέσα από τα περιβαλλοντικά προγράμματα ευαισθητοποιήθηκαν σε θέματα προστασίας και ποιότητας του περιβάλλοντος. Αντιλήφθηκαν ότι η σωτηρία του περιβάλλοντος και ολόκληρου του πλανήτη εξαρτάται από τους κατοίκους του, οι οποίοι χρειάζεται να οργανώνονται σε ομάδες και να ξεκινούν τις παρεμβάσεις τους από τους ίδιους τους χώρους όπου ζουν καθημερινά.

MARGARITHI I.

40th Primary School of Athens, 1st Department of Education
e-mail: mail@40dim-athin.att.sch.gr

ABSTRACT

When we first started implementing the program “The school I like”, during the period 2003-2004, our school had a colourless and extremely overused sight. The building itself revealed its many years of existence. Its yard was paved with asphalt and the few sickly plants created an image of sheer abandonment. The whole program was based on the children’s participation, both at the planning and the realization stage. The children themselves decided to become the leading figures; in the attempt to “recreate” their school. Their first decision was to put some colour on the school walls. The children’s second move was to occupy themselves with the surrounding area, transforming the prison-like railing into climbing plants’ supporters, as well as widen the flower beds, build stone seatings and plant palm trees. Each class adopted a flower bed, in which they planted scented flowers, parsley, celery, basil and mint. Last but not least, they created a kitchen garden on the school’s small terrace, transforming its railing into beanstalks’, cucumbers’ and pumpkins’ supporters. Through their participation in a variety of environmental projects, they became sensitive, as far as the great issue of Environment is concerned, thus forming a vital environmental consciousness, in a wide range of matters. One of the students’ major realisations was that **the salvation of the whole planet is at the hands of its inhabitants, who need to organise themselves into groups and start their interventions from the areas of their everyday life.**

Λέξεις κλειδιά: αστικό περιβάλλον, σχολικός χώρος, αλλαγή συμπεριφορών, θετική επίδραση στην γειτονιά. Πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

1. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΜΑΤΟΣ

Επιλέξαμε, μετά από συζήτηση, να συνεχίσουμε για τρίτη χρονιά να ερευνούμε το περιβαλλοντικό πρόγραμμα, «**το Σχολείο που μ' αρέσει**», που βοήθησε το σχολείο μας να αλλάξει προσωπικότητα.. Αποφασίσαμε με τους μαθητές της έκτης και της πέμπτης τάξης να προσπαθήσουμε να οριοθετήσουμε, και αν είναι δυνατόν, να ζωντανέψουμε το Σχολείο που μας αρέσει, όχι μόνο ως προς το εξωτερικό περιβάλλον, αλλά και ως προς τη διαμόρφωση των τάξεων, την τοποθέτηση των θρανίων και όλων των παραγόντων που θα μας κάνουν να αισθανόμαστε πως λειτουργούμε δημιουργικά και ευχάριστα. Αποφασίσαμε ακόμη να δουλέψουμε πάνω στις σχέσεις των μαθητών μεταξύ τους, με τους δασκάλους, τους γονείς, την τοπική κοινωνία και κυρίως με τα παιδιά της γειτονιάς που δεν φοιτούν στο σχολείο μας και προέρχονται από άλλες χώρες.

- Πιο συγκεκριμένα τα κριτήρια επιλογής του θέματος είναι:

1. Η ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων των μαθητών και της επικοινωνίας και συνεργασίας στην τάξη. (να αναγνωρίζουν, να εκφράζουν και να διαχειρίζονται συναισθήματα, κ.α)
2. Η ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης και ευαισθητοποίηση σε θέματα ποιότητας και προστασίας του περιβάλλοντος.
3. Η αμεσότητα που έχει ως προς τα ενδιαφέροντα και την καθημερινή κατάσταση των μαθητών και των οικογενειών τους.
4. Η αναμενόμενη ευεργετική παιδαγωγική επίδραση στους μαθητές, μέσω των ποικίλων εκπαιδευτικών διαδικασιών που απαιτούνται για την επίτευξη του στόχου.
5. Η δυνατότητα προώθησης του πνεύματος συνεργασίας μεταξύ των μαθητών, των δασκάλων, των γονέων και της τοπικής κοινότητας.
6. Η προαγωγή της σωματικής και συναισθηματικής υγείας των μαθητών που ασχολούνται ενεργά στο πρόγραμμα.
7. Η ανάπτυξη δεξιοτήτων (διανοητικών, συναισθηματικών, ψυχο-κινητικών, συμμετοχικών κλπ).
8. Η ανάπτυξη διαπολιτισμικής συνείδησης σε μαθητές, εκπαιδευτικούς, γονείς και τοπική κοινωνία

2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Γνωστικοί: Ανάπτυξη διανοητικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων που θα οδηγήσουν τους μαθητές στην ανεύρεση των καταλληλότερων τρόπων παρέμβασης στον περιβάλλοντα σχολικό χώρο, στο εσωτερικό των τάξεων, αλλά και στην βελτίωση των σχέσεων μεταξύ των μαθητών, των δασκάλων, των γονέων και της τοπικής κοινότητας.

Συναισθηματικοί: Ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων των μαθητών και της επικοινωνίας και συνεργασίας στη σχολική τάξη.. (Μαθαίνω να ακούω – συνεργασία, εμπιστοσύνη. Ένας από τους πολλούς. – Σεβασμός της διαφορετικότητας.

Εγώ, ένας ξεχωριστός άνθρωπος. Μαθαίνω τον εαυτό μου, αλλά και τους συμμαθητές μου. Αναγνωρίζω την μοναδικότητά μου. Αποδέχομαι και σέβομαι τον εαυτό μου και τους άλλους. Αποδέχομαι αυτό που είμαι και συμφιλιώνομαι με τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς μου. Νιώθω ότι αξίζω. Οι άνθρωποι που αγαπώ. Ποιος είναι ο φίλος μου. Αναγνωρίζοντας και εκφράζοντας συναισθήματα/Διαχείριση έντονων συναισθημάτων. Πιέσεις και επιρροές. κ.α.)

Έκφραση συναισθημάτων και στάσεων των μαθητών όσο αφορά το περιβάλλον στο οποίο βρίσκονται καθημερινά και βελτίωση της σχέσης και σύνδεσής τους με το σχολείο τους.

Ψυχο-κινητικοί: Ανάπτυξη φυσικών δεξιοτήτων που βοηθούν στην προετοιμασία, το συντονισμό και την υλοποίηση των δραστηριοτήτων.

2.1. ΑΛΛΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Περιβαλλοντικοί: Πραγματική περιβαλλοντική αναβάθμιση του σχολικού περιβάλλοντος, σε μια περιβαλλοντικά υποβαθμισμένη γειτονιά της Αθήνας. Καθιέρωση και διάδοση πρακτικών διαρκούς φροντίδας και βελτίωσής του. Απόκτηση συνείδησης της έννοιας της αειφορίας ώστε οι

μαθητές να γίνουν ενεργοί και κριτικοί πολίτες με στόχο την πρόληψη αλλά και την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών ζητημάτων.

Κοινωνικοί - Συμμετοχικοί: Εκπαίδευση των μαθητών στη λήψη αποφάσεων σε ομάδες, στην κατανομή ρόλων και αρμοδιοτήτων, στην ανάληψη ευθυνών, στην επιλογή ενεργειών και μέσω των δουλειών, στη συνεργασία ανεξάρτητα από καταγωγή ή ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, στη σύνδεση και συνεργασία με τρίτα άτομα και κοινωνικούς φορείς.

Λειτουργικοί. Ανοιγμα της σχολικής μονάδας στην τοπική κοινωνία. Αξιοποίηση του σχολικού χώρου με πολλαπλούς τρόπους και από όλα τα παιδιά της γειτονιάς

3. ΜΕΘΟΔΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

1. Μέθοδος σχεδιασμένης ενέργειας (project) με βιωματική συμμετοχή.
2. Μαθητοκεντρική μέθοδος (Οι μαθητές αποτελούν κεντρικό παράγοντα προσδιορισμού των ενεργειών του προγράμματος)
3. Ομαδοσυνεργατική μέθοδος (Χρησιμοποιούνται οι ομάδες σε όλες τις φάσεις ανάπτυξης του προγράμματος)
4. Μέθοδος καταγισμού ιδεών (Χρησιμοποιείται κατ'έξοχήν στο σχεδιασμό δράσεων)
5. Μέθοδος κατευθυνόμενης συζήτησης (Προωθείται ο διάλογος με την υποβοήθηση των εκπαιδευτών)
6. Παιχνίδια ρόλων. (βιωματική προσέγγιση- ενεργητική μάθηση)
7. Μετακίνηση στο πεδίο (βιωματική διαδικασία που εμπλέκει τους μαθητές σε ερευνητική εργασία μέσα στο περιβάλλον και τους βοηθά να αποκτήσουν πρωτογενείς πληροφορίες από την άμεση εμπειρία τους.
8. Χιονοστιβάδα (με το εξεταζόμενο θέμα ασχολείται αρχικά μόνος του κάθε μαθητής, στη συνέχεια ανά δύο, ανά τέσσερις και στο τέλος στην ολομέλεια γίνεται σύνθεση των απόψεων των ομάδων και εξάγονται συμπεράσματα.
9. Χαρτογράφηση εννοιών(δομείται ένα ολόκληρο σχήμα στο οποίο απεικονίζονται οι κύριες και οι δευτερεύουσες έννοιες ενός θέματος όπως επίσης και οι μεταξύ τους σχέσεις. Έτσι οι μαθητές μας «μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν»).

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Αξιοποιήσαμε το internet, την τηλεόραση, το βίντεο, το κασετόφωνο, το διαφανοσκόπιο και διάφορα σλάϊτς για τη συλλογή πληροφοριών και παραδειγμάτων άλλων σχολείων στην Ελλάδα και στον κόσμο.

- Δημιουργήσαμε εκθέσεις φωτογραφίας με θέμα το σχολείο μας χθες και σήμερα.
- Κάναμε εκθέσεις ζωγραφικής με θέμα το σχολικό μας περιβάλλον.
- Ζωγραφίσαμε όλους τους χαμηλούς τοίχους του σχολείου.
- Δημιουργήσαμε ένα λαχανόκηπο στην ταράτσα του σχολείου και παρακολουθήσαμε τις αγγουριές, τις κολοκυθιές, τις φασολιές, τις ντοματιές, τις καρπουζιές, τις πεπονιές να ανθίζουν και να σχηματίζουν τους πρώτους καρπούς.

5. ΔΡΑΣΕΙΣ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

1. Συνεργαζόμαστε κάθε Παρασκευή με την ομάδα του κέντρου πρόληψης και αγωγής υγείας του δήμου της Αθήνας για πετύχουμε καλύτερη επικοινωνία και να δημιουργήσουμε υγιέστερες σχέσεις μεταξύ μας.
2. Καλέσαμε το συνήγορο του παιδιού στο σχολείο για να βοηθήσει τα παιδιά από άλλες χώρες που μένουν στη γειτονιά μας, αλλά δεν φοιτούν σε κανένα σχολείο. και να υποδείξει τρόπους να πειστούν οι γονείς αυτών των παιδιών να τα στείλουν σχολείο.
3. Μια γιορτινή μας εκδήλωση την αφιερώσαμε σε όλα τα «ξένα» παιδιά που φοιτούν στο σχολείο μας και κυρίως σε εκείνα που ενώ είναι μεγάλα δεν είχαν ποτέ τους πάει Σχολείο.
4. Περιποιηθήκαμε τα αναρριχώμενα φυτά, που φυτεύτηκαν τις προηγούμενες χρονιές και. φυτέψαμε καινούρια. Σύνθημά μας: να πρασινίσουν τα κάγκελα.

Ζωγραφίσουμε, φωτογραφίσουμε, θα τραγουδήσαμε, κάναμε θεατρικά παιχνίδια. Δημοσιοποιήσαμε με κάθε τρόπο, «**όλα αυτά που θέλουμε να γίνουν για μας, μαζί με μας**»

6. ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ερωματολογία-Συνεντεύξεις-Συζητήσεις

Διαρκείς συναντήσεις – συζητήσεις ανάμεσα αφενός στους μαθητές που λαμβάνουν μέρος στο πρόγραμμα και αφετέρου στα μέλη της παιδαγωγικής ομάδας.

Συμπληρωματικές συνεντεύξεις έγιναν από τους μαθητές, με πρόσωπα που παρακολουθούν την εξέλιξη των παρεμβάσεών τους.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Πιστεύουμε πως μέσα από το περιβαλλοντικό μας πρόγραμμα οι μαθητές μας έμαθαν να συνεργάζονται, να αναπτύσσουν υγιείς σχέσεις, να αναγνωρίζουν και να εκφράζουν συναισθήματα, να σέβονται τη διαφορετικότητα. να διαχειρίζονται έντονα συναισθήματα.

Ελπίζουμε ευαισθητοποιήθηκαν σε θέματα προστασίας και ποιότητας του περιβάλλοντος και αναπτύχθηκε περιβαλλοντική συνείδηση που αφορά, όχι μόνο στενά το χώρο του σχολείου, αλλά ευρύτερα τη χώρα μας και την προστασία του φυσικού της περιβάλλοντος που κινδυνεύει.

Πιστεύουμε ακόμη πως οι μαθητές μας, μέσα από το πρόγραμμα αυτό αντιλήφθηκαν ότι η σωτηρία του περιβάλλοντος και ολόκληρου του πλανήτη εξαρτάται από τους κατοίκους του, οι οποίοι χρειάζεται να οργανώνονται σε ομάδες και να ξεκινούν τις παρεμβάσεις τους από τους ίδιους τους χώρους όπου ζουν καθημερινά.

Είμαστε σχεδόν σίγουροι πως η αλλαγή στην αυλή μας θα ασκήσει θετική επιρροή στη γειτονιά.

Ελπίζουμε πως θα πρασινίσουν οι βεράντες, θα πρασινίσουν οι ταράτσες, θ' ανθίσουν όλα τα κάγκελα. θα αναβαθμιστεί η γειτονιά μας και θα μυρίσει αγιόκλημα και γιασεμί. Θα 'ρθουν πιο κοντά οι άνθρωποι της. Θα ζωντανέψουν οι μνήμες του θερινού κινηματογράφου.

Και γιατί όχι; Ίσως στον ίδιο χώρο ζωντανέψει ξανά ο θερινός κινηματογράφος προσφέροντας ξεκούραση και πολιτιστική αναβάθμιση στη γειτονιά τις ζεστές καλοκαιριακές νύχτες.

Ελπίζουμε τότε πως το δικό μας αληθινό παραμύθι θα αρχίζει κάπως έτσι:

Μια φορά κι έναν καιρό ήταν ένα μεγάλο τιμεντένιο σχολείο με μια μικρή αυλή περιτριγυρισμένη από ψηλά, κοφτερά, σιδερένια κάγκελα.

Μια φορά και έναν καιρό τα παιδιά της έκτης άφησαν τη βροχή να ξεπλύνει το γκρίζο και κάλεσαν το ουράνιο τόξο να γεμίσει με χρώματα το σχολείο τους.

Μια φορά και έναν καιρό τα ζωγραφισμένα όνειρα των παιδιών του 40^{ου} Δημοτικού Σχολείου της Αθήνας κατάφεραν να αλλάξουν την όψη μιας ολόκληρης γειτονιάς...

Μια φορά και έναν καιρό μια γειτονιά της Αθήνας ζήλεψε τα ανθισμένα κάγκελα του σχολείου και γέμισε με άνθη, πρασινάδες και ευωδιές τα μπαλκόνια, τις ταράτσες...

Μια φορά και ένα καιρό οι γειτονιές της Αθήνας, οι γειτονιές του κόσμου όλου, πλημμύρισαν από χρώματα και ζωγραφιές. Μοσχοβόλησαν από το αγιόκλημα, το γιασεμί, το νυχτολούλουδο...Οι ταράτσες, οι βεράντες, οι δρόμοι άνθισαν...

Οι λαοί έμαθαν να συνεργάζονται, να λύνουν ήρεμα τις διαφορές τους. Εστίασαν σε αυτά που τους ενώνουν. Οι πόλεμοι σταμάτησαν...Οι άνθρωποι ήρθαν πιο κοντά και ξανάρχισαν να ...ονειρεύονται.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, (1996), *Ειδικό πρόγραμμα εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον υπαίθριο χώρο.*
2. Γεωργόπουλος Α., (2001), *ΓΗ, ένας μικρός και εύθραυστος πλανήτης*, Αθήνα: Gutenberg.
3. Γεωργόπουλος Α. και Τσαλίκη Ε., (1993), *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Αρχές, Φιλοσοφία, Μεθοδολογία*,
4. *Παιχνίδια και Ασκήσεις*, Αθήνα: Gutenberg.

5. Διαθεματικό εκπαιδευτικό υλικό για την ενέλικτη ζώνη.
6. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, (1999), *Ερευνητικό πιλοτικό πρόγραμμα ανάπλασης των ελεύθερων χώρων σε σχολεία του Δήμου της Αθήνας*.
7. Ελληνική Εταιρία προστασίας της φύσης, *Οικολογικά σχολεία: Εκπαιδευτικό Υλικό*.
8. *Περιβαλλοντική Αγωγή για μικρά παιδιά*, Αθήνα: Καλειδοσκόπιο.
9. *Σχολείο και περιβάλλον*, Αθήνα: ΟΕΔΒ.
10. Ταμουτσέλη Κ., (2001) *Υπαίθριος σχολικός χώρος εργαλείο αγωγής και εκπαίδευσης. Η παιδαγωγική διάσταση του χώρου*.
11. Τρικαλίτη Α. - Παλαιοπούλου Ρ., (1999), *Περιβαλλοντική εκπαίδευση για βιώσιμες πόλεις*, Αθήνα.
12. Καλοπίσης. (1987), *Με τα παιδιά στο φυσικό περιβάλλον*, Αθήνα:
13. Ράπτη (2000), *Περιβαλλοντική εκπαίδευση και αγωγή*, Αθήνα.
14. Μαυρικάκης. (2001), *Εργαστηριακές ασκήσεις και δραστηριότητες περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης*, Αθήνα: